

TARİHİMİZDE TÜKETİCİ BOYKOTLARI

Aydınlık Gazetesi, 11 Ağustos 2014

Yıldırım Koç

Tekgıda-İş Sendikası'nda örgütlenen Süttaş işçilerinin işten atılması sonrasında gündeme gelen tüketici boykotu etkili bir biçimde sürüyor.

Sendikalar geçmişte de tüketici boykotları yaptılar.

Türkiye'de 1960'lı yıllarda et ve sebze boykotları yapılmıştı.

1968 yılının ilginç olaylarından biri, sendikal mücadelede tüketici boykotunun kullanılmasıydı. Kimya-İş Sendikası İstanbul'da Birleşik Alman İlaçları Ltd.Şti.'nde örgütlüydü. İşveren 17 Şubat 1968 günü işyerinde çalışan sendika yöneticilerini, temsilcilerini ve bazı üyeleri işten çıkardı. Kimya-İş Sendikası da şirket tarafından üretilen ilaçların tüketilmemesi için bir kampanyaya başlattı. Bu kampanyaya Maden-İş Sendikası da katıldı.

1969 yılında Coca Cola işyerinde çalışan işçilerin Tez Büro-İş Sendikası'ndan istifaya zorlanması nedeniyle, İzmir'deki Türk-İş Bölge Temsilciliği Coca Cola boykotu yaptı.

Bankalardan Mevduat Çekme

İlginç bir tüketici boykotu, bankadan para çekmek biçiminde uygulandı. Tez Büro-İş Sendikası Garanti Bankası'nın 34 işyerinde 1976 yılı Eylül ayında greve çıktı. Daha sonra grevi 46 işyerine yaygınlaştırdı. Grev sırasında, bankadaki mevduatın çekilmesi kampanyası açıldı. 22 günlük grev süresince 465 milyon lira çekildi. Türk-İş de, bankadaki 10 milyon liralık Ulusal İhtiyaçlar Yardım Fonu hesabını kapattı.

Kristal-İş Sendikası, 1987 yılı Temmuz ayında Toprak Holding'e bağlı Toprak Seramik A.Ş.'den işçi çıkarılması üzerine, bu holdinge bağlı şirketlerin ürünlerinin tüketilmemesi için bir kampanya başlattı.

Coca Cola'yı üreten İMSA A.Ş. işyerinde üretimde çalışan işçiler Tekgıda-İş, dağıtımda çalışan işçiler Tez Koop-İş'e üyeydi. Her iki sendika da işyerinde 1990 yılı Kasım ayında grev uyguladı. Grev sırasında 950 işçi adına yapılan açıklamada, halk Coca Cola içmemeye çağrıldı.

1990'lı yılların başlarında büyük gazetelerde bir sendikasızlaştırma yaşandı. Bunun üzerine Türkiye Gazeteciler Sendikası, 1992 yılı Ocak ayında *Milliyet Gazetesi*'nin aleyhinde bir boykot çağrısında bulundu. Yerel Mahkeme 15 Ekim 1992 günü verdiği kararda, TGS'nin boykot çağrısının haksız rekabet oluşturduğunu tespit etti ve önlenmesine karar verdi. TGS bu kararı temyiz etti. Yargıtay, yerel mahkemenin kararını onayladı.

1995 yılında Türk-İş'e bağlı sendikaların yaygın grevleri sırasında sendika-karşıtı bir çizgi izleyen *Sabah Gazetesi*'nin boykot edilmesi doğrultusunda bir karar alındı. Ancak bu kararın bir etkisi olmadı.

Birleşik Metal-İş Sendikası, ithalata ağırlık vereceği gerekçesiyle üretimi durduran ve işçi sayısını 170'den 20'ye indiren Türk Philips Şirketi'ne karşı 1997 yılı Temmuz ayında tüketici boykotu başlattı.

Petrol-İş'in Tüketici Boykotu

Türkiye'de tüketici boykotlarının en kapsamlı ve ses getirenini Petrol-İş Sendikası 18 Temmuz 1996 günü Shell, Mobil ve BP'ye karşı uyguladı. Bu kampanya, ilk gün Türk-İş, DISK, Hak-İş ve TMMOB tarafından da desteklendi. Daha sonraki aylarda bir eşgüdüm komitesi oluşturuldu. Bu komiteye KESK, TTB, TESK, Türkiye Barolar Birliği ve çeşitli dernekler de katıldı. Petrol-İş Sendikası kampanya sırasında afişler, pullar ve bir kitapçık da hazırladı ve yaygın biçimde dağıtılmasını sağladı.

Türk Metal Sendikası Manisa Şubesi de 2000 yılı Nisan ayında Vestel Şirketi'nde sendikalaşma karşıtı tavır nedeniyle Vestel ürünlerini boykot kampanyası yaptı.

Tez Koop-İş Sendikası, Tansaş işverenin sendikalı işçileri işten çıkarmasını protesto etmek amacıyla 2001 yılı Şubat ayında Tansaş'tan alışveriş yapılmaması için bir kampanya başlattı.